

УДК 338

Серединська В.М., Саченко С.І.

Тернопільський національний економічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В АУДИТІ

Посилення конкуренції у сфері надання аудиторських послуг зумовлюють необхідність покращувати їх якість та оптимізувати витрати шляхом використання ефективних методів контролю. Серед них важливе місце належить аналітичним процедурам і використанню методик різних видів економічного аналізу. Перше за все, аналітичні процедури застосовуються при проведенні аудиту фінансової звітності, і ґрунтуються на тому, що між показниками діяльності підприємства існують логічні причинно-наслідкові зв'язки. Зміна одного показника неминує веде до зміни іншого. При появі неочікуваних, незвичайних, не логічних відхилень аудитор повинен з'ясувати причини і ретельно їх вивчити. Така інформація про «незвичайні відхилення» показників, виявленні несподівані співвідношення між статтями звітності за поточний період, неочікувана їх динаміка, дозволить виявити зони можливих навмисних і ненавмисних помилок в обліку і звітності.

За допомогою аналітичних процедур можна оцінити економічну ситуацію в країні, в галузі; динаміку і тенденції розвитку підприємницької діяльності клієнта. Оцінка ділової активності може бути отримана в результаті порівняння діяльності даного підприємства з підприємствами-партнерами, конкурентами за такими критеріями як імідж підприємства, наявність постійних постачальників, споживачів, позиція на ринку, конкурентоспроможність продукції, наявність продукції, що поставляється на експорт і т.п. Це дозволить аудитору краще зрозуміти бізнес клієнта, виявити сфери потенційного ризику і можливість помилок, скласти ефективну програму перевірки і зекономити час на її проведенні.

Фінансова звітність складається згідно певних принципів, серед них – принцип неперервності. Розрахунок показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості дозволять аудитору зробити висновок про можливість підприємства залишатися «діючим», а отже підтвердити можливість оцінювання активів і зобов'язань із припущення, що його діяльність триватиме і далі.

Аналітичні процедури активно застосовуються аудитором при наданні супутніх аудиту послуг для науково-обґрунтованих рекомендацій по підвищенню ефективності господарювання. В цьому випадку застосовують методики різних видів економічного аналізу (фінансового, функціонально-вартісного, техніко-економічного, операційного і т.п.)

Аналітичні процедури здійснюють з використанням традиційних, економіко-математичних, статистичних та евристичних методів.

Традиційні методи економічного аналізу передбачають здійснення простого порівняння фактичних показників діяльності клієнта з його:

- плановими показниками. Така оцінка дає можливість оцінити ефективність системи планування. Як показує практика, підприємства з добре відпрацьованим процесом бюджетування мають достатньо ефективну систему контролю. Це непрямий доказ відсутності помилок в обліку і звітності.

- з фактичними показниками за ряд минулих років. Таке порівняння передбачає застосування методики горизонтального, вертикального та трендового аналізів і дає можливість виявити характерну динаміку в розвитку підприємства.

- з економічною моделлю роботи підприємства. За допомогою такого порівняння стає можливим порівняти бажані і реальні показники діяльності підприємства, виявити фактори і основні причини, що викликали цю зміну, підказати клієнту заходи для досягнення бажаних результатів або звести цю різницю до мінімуму.

- з показниками роботи інших підприємств, з середньо галузевим рівнем, Таке порівняння дає можливість оцінити діловий імідж, кредитний рейтинг підприємства, сфери потенційного ризику та можливі помилки.

- з нормативами, іншими показниками. Таке порівняння здійснюється для оцінки їх дотримання, з метою виявлення негативних тенденцій в організації господарської діяльності підприємства. Ріст розміру негативних відхилень, досягнення показниками критичних значень, характеризує наростання кризових

явищ, які створюють загрозу банкрутства. Оцінити фінансовий стан можна використовуючи три принципові характеристики: легка фінансова криза; глибока фінансова криза; фінансова катастрофа [1].

Негативні і позитивні відхилення можуть мати затухаючий і прогресуючий характер. Якщо відхилення позитивне і наростає, то таку тенденцію в роботі підприємства необхідно підтримати. Якщо відхилення все ще позитивне, але затухає, то це свідчить про наростання негативних тенденцій у діяльності підприємства. Така ситуація вимагає розробки конкретних пропозицій і заходів, які б перешкождали наростанню таких тенденцій і в кінцевому підсумку привели до їх ліквідації. Таку ж оцінку отримують негативні і прогресуючі відхилення. Якщо негативні відхилення мають затухаючий характер, то це є свідченням того, що прийняті раніше заходи з регулювання виробництва досягли мети.

Формалізовані (логіко-математичні, економіко-математичні та статистичні) методи необхідні для побудови кривих росту, розрахунку економічних тенденцій, визначення рівня вірогідності прогнозу та інших цілей.

Орієнтація вітчизняної економіки на ринкові відносини породжує інформаційну невизначеність і підсилює підприємницький ризик суб'єктів господарювання. В таких умовах можливості використання традиційних, економіко-математичних чи статистичних методів економічного аналізу є досить обмеженими. Цілком зрозуміло, що методичний арсенал економічного аналізу повинен бути суттєво доповнений. Таким доповненням повинні стати методи, що ґрунтуються на використанні і узагальненні знань, практичного досвіду, інтуїції експертів, що добре обізнані в певній галузі практичної чи наукової діяльності, а саме економічна евристика.

Евристичні методи, як інструменти систематизації неформальної інформації, повинні сприяти уникненню різних видів невизначеності і давати певне бачення можливих (прийнятних) розв'язків поставленого завдання та їх наслідків. Такі методи набули поширення при виконанні інших завдань із надання впевненості (крім аудиту фінансової звітності), які визначені Аудиторською Палатою України, а також при наданні супутніх аудиту послуг.

Аналітичне забезпечення аудиторських доказів сприяє зменшенню ризику аудиторської перевірки та аудиторського висновку. Процес застосування аналітичних процедур вимагає обґрунтування аналітичних методів відповідно до мети аудиту та максимального використання отриманих результатів за методиками різних видів аналізу.

Список джерел

1. Серединська В.М. Економічний аналіз: навч. посібник / В.М. Серединська, О.М.Загородна, Р.В.Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 416 с.

336.225.674(477)"313"

Сидорчук В.Б.

Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЧЕСНОГО АУДИТУ

Розвиток вітчизняних різноманітних аудиторських фірм та приватних осіб, які надають свої послуги, дуже активний. На сьогоднішній день зареєстровано 1398 аудиторські фірми та 42 аудитори, їх діяльність регулює Закон України «Про аудиторську діяльність», офіційним органом керування є Аудиторська палата, яка здійснює сертифікацію аудиторів, підвищує кваліфікацію, веде реєстр та перевіряє якість їх послуг.

Проблеми, які гальмують розвиток аудиторських послуг, загалом мають внутрішній характер. У наш час попит на них в Україні відносно стабільний, хоча так було не завжди. Причинами такого положення є відверто низька якість проведення аудиту, а також недовіра до отриманої інформації. Адже згідно зі специфікою направлення в нашій країні аудиторські послуги тісно пов'язані з консалтинговими, що є в умовах зовнішніх коливань економіки дуже вигідними виконавцю, який має змогу виконувати ширший спектр послуг. Такий підхід однозначно збагачує кишеню аудитора, але дає відносно малі гарантії щодо чесного виконання замовлення. Світовий досвід неодноразово доводив, що коли ці процедури проводять одні і ті ж самі люди, то є велика вірогідність фінансової злочинності та шахрайства. Ці поняття по своїй суті є протилежними, саме їх відокремленість на практиці відображає підвищення якості послуг та професійної репутації, яку надає аудитор чи компанія.

Прикладом є країни Європи та США, де максимально розділяються ці послуги, проте це не заважає створювати міжнародні об'єднання, які мають такі види :

- міжнародні аудиторські мережі
- міжнародні аудиторські асоціації
- міжнародні альянси фірм

Вони мають величезний вплив на весь аудит в цілому світі. Саме такі організації допомагають Україні розвиватись та підвищувати кваліфікацію згідно зі світовими нормами та стандартами. Чим